WIADOMOŚCI ENTOMOLOGICZNE
ENTOMOLOGICAL NEWS (POLAND)
https://sparrow.up.poznan.pl/pte/we/index.html
© Polskie Towarzystwo Entomologiczne
ISSN (online) 2544-7882
Vol. 45; online 18N: 50–52
DOI: 10.5281/zenodo.24109534
Wrocław: 16.11.2026

NOTATKA / NOTE

Chaetocnema conducta (MOTSCHULSKY, 1838) (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae) na Śląsku – nowe stanowiska i perspektywy dalszego rozprzestrzeniania w Polsce

Chaetocnema conducta (MOTSCHULSKY, 1838) (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae) in Silesia – new localities and prospects for further expansion in Poland

Dawid MARCZAK[1], Czesław GREŃ[2]

[1] Muzeum Przyrodnicze, Uniwersytet Wrocławski, ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław, Polska,
e-mail: dawid.marczak@uwr.edu.pl, ORCID: 0000-0002-6282-1432

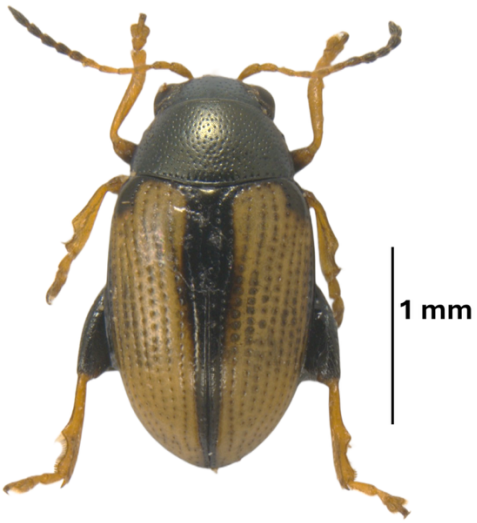
[2] Dział Przyrody, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, pl. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom, Polska,
e-mail: czeslaw.gren@vp.pl, ORCID: 0000-0001-8500-0525

ABSTRACT: *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) is a thermophilous flea beetle that has been expanding its range northwards in recent years. It was first recorded in Poland in 2025. In this study, we report several new findings in Lower and Upper Silesia. The distribution of the newly recorded localities supports the hypothesis that the Oder River valley may play an important role in the northward expansion of this species in Poland. Further surveys are needed to establish its current distribution and habitat preferences in the country.

KEY WORDS: Alticini, faunistics, river valley, expansion, Central Europe.

Rodzaj *Chaetocnema* STEPHENS, 1831 (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae) do niedawna był reprezentowany w Polsce przez 16 gatunków, w tym 11 należących do podrodzaju *Chaetocnema* s. str. i 5 do podrodzaju *Tlanoma* MOTSCHULSKY, 1845 (BOROWIEC i in. 2011). W 2025 roku z Polski wykazano kolejny gatunek należący do podrodzaju *Tlanoma* – *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) (GREŃ 2025). Stwierdzenie to dotyczyło rezerwatu przyrody Łężczok na Śląsku Górnym.

Chaetocnema conducta (Ryc. 1) jest gatunkiem palearktycznym, zasiedlającym obszar śródziemnomorski, południową część Europy Środkowej, Bliski Wschód i Azję Środkową (WARCHAŁOWSKI 1998). W Europie znana jest z 26 krajów, w tym graniczących z Polską: Niemiec, Czech, Słowacji i Ukrainy (BEZDĚK i KONSTANTINOV 2024). Jest to gatunek ciepłolubny, zwiększający w ostatnich latach swój zasięg w kierunku północnym. W Czechach po raz pierwszy został odłowiony w 1998 roku w Kraju Południowomorawskim (ČÍŽEK i FORNŮSEK 2000). Badania nad rozmieszczeniem tego gatunku prowadzone w roku 2015 w Czechach przez ŠPRYŇARA i STREJČEKA (2015) pozwoliły na wykazanie

Ryc. 1. Imago *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) (fot. D. MARCZAK)

Fig. 1. Habitus of *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) (photo D. MARCZAK)

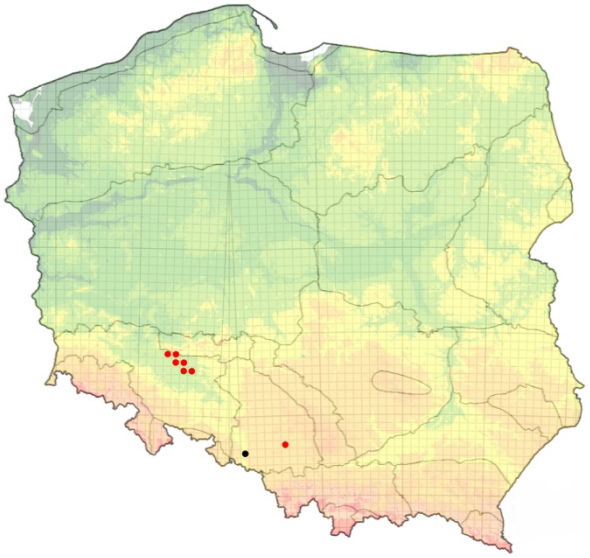
Ch. conducta z kolejnych 27 stanowisk w różnych częściach kraju. Autorzy ci wskazują na jego wyraźne rozprzestrzenianie się w Czechach w kierunku północnym. Najbliżej granic Polski, na obszarze Czech gatunek ten występuje w dorzeczu Łaby (okolice Mielnika, Pragi) i Odry (okolice Opawy i Ostravy) (ISOP 2026). Bliskość czeskich stanowisk położonych w dorzeczu Odry, oddalonych o zaledwie kilka – kilkanaście kilometrów od granicy z Polską, sugeruje, że dolina Odry może stanowić jeden z głównych szlaków rozprzestrzeniania się tego gatunku na terytorium Polski. Hipotezę tę wspiera pierwsze krajowe stwierdzenie *Ch. conducta* w rezerwacie przyrody Łężczok, położonym w dolinie Odry (GREŃ 2025).

Roślinami żywicielskimi omawianego gatunku są różne gatunki traw (*Poaceae*), turzyc (*Cyperaceae*) i sitów (*Juncaceae*) (KONSTANTINOV i in. 2010). ŠPRYŇAR i STREJČEK (2015) wskazują dwa gatunki turzyc: *Carex hirta* L. i *C. disticha* HUDSON jako potencjalne rośliny żywicielskie larw.

Biorąc pod uwagę szerokie rozmieszczenie *Ch. conducta* w Czechach i zakładaną dyspersję w kierunku północnym doliną Odry, można było oczekiwać jej stwierdzenia na innych stanowiskach w południowej i południowo-zachodniej Polsce. W 2026 roku prowadzono ukierunkowane poszukiwania tego gatunku, przede wszystkim w dolinie Odry, ze szczególnym uwzględnieniem wilgotnych łąk i turzycowisk, stanowiących potencjalne siedliska jego występowania. Poniżej podajemy nowe stanowiska *Ch. conducta* (Ryc. 2). Mapa rozmieszczenia gatunku w Polsce została wygenerowana niekomercyjnym programem MapaUTM ver. 6 (GIERLASIŃSKI 2026). Zdjęcia imagines wykonano za pomocą aparatu cyfrowego Prokyon (Jenoptik AG, Jena, Niemcy), zamontowanego na mikroskopie stereoskopowym Nikon SMZ1500. Zdjęcia warstwowe poddano obróbce przy użyciu programu Helicon Focus w wersji 8.2.18 Pro (HeliconSoft Ltd.).

Śląsk Dolny

- XS37 Wrocław-Świniary, pola irygacyjne, 25 VII 2026, 1 ex., w czerpak w turzycowisku, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS46 Wrocław, Las Strachociński, 6 VI 2026, 1 ex., 21 VI 2026 – 4 exx., 29 VI 2026 – 3 exx., w czerpak na obrzeżu zbiornika okresowego, w szuwarze turzycowo-trzcinowym, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS46 Wrocław-Psie Pole, 15 V 2026, 2 exx., w czerpak w turzycowisku w dolinie Widawy, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS47 Wrocław-Polanowice, 25 VII 2026, 3 exx., w czerpak na łące w dolinie Widawy, leg. et det. D. MARCZAK;

Ryc. 2. Występowanie *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) w Polsce (czarne punkty – dane literaturowe, czerwone punkty – nowe dane)

Fig. 2. Distribution of *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) in Poland (black dots – literature data, red dots – new records)

- XS55 Kotowice ad Wrocław, 19 VI 2026, 3 exx., 6 X 2026, 11 exx., w czerpak w mozaice lasów i wykaszanych łąk i turzycowisk (Ryc. 3), taras zalewowy Odry, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS55 Siechnice ad Wrocław, 19 VI 2026, 1 ex., w czerpak w terenie ruderalnym wzdłuż torów kolejowych, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS56 Łany ad Wrocław, łąka pod Lasem Strachocińskim, 29 IX 2026, 5 exx., w czerpak na łące z płatami turzyc, taras zalewowy Odry, leg. et det. D. MARCZAK;
- XS65 Jelcz, 19 VIII 2026, 2 exx., w czerpak w turzycowisku, przy granicy rezerwatu przyrody Łacha Jelcz, leg. et det. D. MARCZAK.

Śląsk Górny

- CA56 Ruda Śląska-Kochłowice, zatorfione obniżenie terenu w obrębie boru mieszanego (Ryc. 4), 7 X 2026, 52 exx., 21 X 2026, 8 exx., w czerpak w turzycowisku, leg. et det. C. GREŃ.

Osobniki dorosłe odławiano metodą czerpakowania na wilgotnych łąkach z udziałem turzyc oraz w turzycowiskach. Na stanowiskach: Wrocław – Las Strachociński, Kotowice, Siechnice, Łany i Jelcz obecna była turzyca owłosiona (*Carex hirta* L.), na której gatunek ten odławiano również w Czechach (ŠPRYŇAR i STREJČEK 2015). W przedstawionym materiale imagines stwierdzano od maja do października, natomiast wcześniejsze dane z Polski (GREŃ 2025) i Czech (ŠPRYŇAR i STREJČEK 2015) wskazują na

Ryc. 3. Siedlisko *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838), Kotowice (fot. D. MARCZAK)

Fig. 3. Habitat of *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838), Kotowice (photo D. MARCZAK)

Ryc. 4. Siedlisko *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838), Ruda Śląska-Kochłowice (fot. C. GREŃ)

Fig. 4. Habitat of *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838), Ruda Śląska-Kochłowice (photo C. GREŃ)

jeszcze dłuższy okres aktywności – od kwietnia do listopada. ŠPRYŇAR i STREJČEK (2015) odnotowali aktywność gatunku w ciepłe dni, przy niewielkim zachmurzeniu lub jego braku i temperaturze przekraczającej 16°C. Nasze obserwacje terenowe są zgodne z tymi ustaleniami.

Na szczególną uwagę zasługuje stwierdzenie *Ch. conducta* w Rudzie Śląskiej-Kochłowicach, gdzie w jednym odłowie, trwającym ok. 40 minut, uzyskano 52 osobniki. W kolejnym kilkunastominutowym odłowie, przeprowadzonym w tym samym miejscu 21 października, stwierdzono dalszych 8 osobników. Jest to zdecydowanie najliczniejsze stwierdzenie spośród wszystkich stanowisk przedstawionych w niniejszej pracy. Na pozostałych stanowiskach odławiano pojedyncze osobniki lub niewielkie ich liczby. Również wcześniejsze dane krajowe (GREŃ 2025) oraz wyniki badań ŠPRYŇARA i STREJČKA (2015) w Czechach wskazują na stosunkowo nieliczne stwierdzenia tego gatunku. Tak duża liczba osobników odłowionych w krótkim czasie może wskazywać na lokalnie wysoką liczebność populacji lub występowanie skupienia osobników w szczególnie dogodnym siedlisku. Wskazuje również na możliwość występowania lokalnych skupień *Ch. conducta*, których rozmieszczenie i liczebność wymagają dalszych badań.

Rozmieszczenie nowych stanowisk wskazuje, że dolina Odry może odgrywać istotną rolę w rozprzestrzenianiu się *Ch. conducta* na obszarze południowo-zachodniej Polski. Stwierdzenia z doliny Widawy, będącej dopływem Odry, wskazują na możliwość rozprzestrzeniania się gatunku również wzdłuż dolin jej dopływów. Występowanie gatunku w Rudzie Śląskiej-Kochłowicach, poza bezpośrednim korytarzem doliny Odry, sugeruje, że może on zasiedlać również odpowiednie siedliska położone poza głównymi dolinami rzecznymi. Nie można zatem wykluczyć, że obserwowane rozmieszczenie jest wynikiem zarówno ekspansji wzdłuż korytarzy rzecznych, jak i niezależnego zasiedlania odpowiednich siedlisk. Kolejne stwierdzenia pozwolą lepiej określić rzeczywisty zasięg gatunku w kraju oraz ocenić, czy obserwowany układ stanowisk rzeczywiście odzwierciedla przewidywany kierunek jego ekspansji.

PIŚMIENNICTWO

BEZDĚK J., KONSTANTINOV A.S. 2024. Subfamily Galerucinae LATREILLE, 1802. (ss. 378–580). [W:] J. BEZDĚK, L. SEKERKA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Volume 6/2/1. Updated and Revised Second Edition. Chrysomeloidea II (Orsodacnidae, Megalopodidae, Chrysomelidae). Brill, Leiden-Boston. 750 ss.

BOROWIEC L., ŚCIBIOR R., KUBISZ D. 2011. Critical check-list of the Polish Chrysomeloidea, except Cerambycidae (Coleoptera: Phytophaga). Genus, **22**: 579–608.

ČÍŽEK P., FORNŮSEK R. 2000. Faunistic records from the Czech Republic – 97. Coleoptera: Chrysomelidae. Klapalekiana, **36**: 124.

GIERLASIŃSKI G. 2026. MapaUTM v.6. http://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html. [dostęp 20.10.2026]

GREŃ C. 2025. Pierwsze stwierdzenie *Chaetocnema conducta* (MOTSCHULSKY, 1838) (Coleoptera: Chrysomelidae) w Polsce. Acta entomologica silesiana, **33** (online 047): 1–3.

ISOP 2026. *Chaetocnema conducta* – ISOP Portál. http://portal.nature.cz/w/druh-70872#/, [dostęp: 19.10.2026].

KONSTANTINOV A.S., BASELGA A., GREBENNIKOV V.V., PRENA J., LINGAFELTER S.W. 2010. Revision of the Palearctic *Chaetocnema* species (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae: Alticini). Pensoft, Sofia-Moscow, 363 ss.

ŠPRYŇAR P., STREJČEK J. 2015. Dřepčík *Chaetocnema conducta* (Coleoptera: Chrysomelidae) se šíří v Čechách. Bohemia centralis, **33**: 205–226.

WARCHAŁOWSKI A. 1998. Chrysomelidae Stonkowate (Insecta: Coleoptera), część VI (podrodzina Halticinae: rodzaje *Hermaeophaga-Dibolia*). Fauna Polski, tom 20, Warszawa, 292 ss.

Wpłynęło: 21.10.2026
Zaakceptowano: 9.11.2026
Redaktor prowadzący: Rafał Ruta